Farklı Boyutlarıyla

Yaşam Kalitesi

Editörler

Prof. Dr. Özge Uysal Şahin

Prof. Dr. Mehmet Şahin

YAŞAM KALİTESİ DERNEĞİ
YAKALDER
YAŞAM KALİTESİ DERNEĞİ

HOLISTENCE
publications

Farklı Boyutlarıyla
Yaşam Kalitesi

YAŞAM KALİTESİ DERNEĞİ
YAKALDER
YAŞAM KALİTESİ DERNEĞİ

Editörler
Prof. Dr. Özge Uysal Şahin
Prof. Dr. Mehmet Şahin

HOLISTENCE
publications

Farklı Boyutlarıyla
Yaşam Kalitesi

Holistence Publications

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Holistence Publications'a aittir.
Bütün hakları saklıdır. Kitabın tümü, bölüm/bölümleri Holistence Publications izni olmadan elektronik, optik, mekanik veya diğer yollarla çoğaltılamaz, dağıtılamaz, basılamaz ve bilgisayar ortamında tutulamaz.
Bu kitapta yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazar(lar)a aittir.

Editörler	**Prof. Dr. Özge Uysal Şahin** **Prof. Dr. Mehmet Şahin**
Dizgi	İlknur Hersek Sarı
Baskı	Aralık 2023
ISBN	978-625-6942-97-4
Yay. Sertifika No Yayın Hakları	51372 / HOLISTENCE PUBLICATIONS
Adres	Sarıcaeli Köyü, Sarıcaeli Yerleşkesi, ÇOMÜ Teknopark No:29 D. 119 Merkez/Çanakkale / TÜRKİYE
Telefon	(+90) 530 638 70 17
E-mail	publications@holistence.com / contact@holistence.com
Baskı	Repar Tasarım Matbaa Yenibosna Merkez Mh. Cemal Ulusoy Cd. No: 43 Bahçelievler/İstanbul
Matbaa Sertifika	Sertifika no: 40675

ÖNSÖZ

Bu kitap, yaşam kalitesi kavramını çok yönlü bir perspektifle ele almakta ve bu alandaki mevcut araştırmaları derinlemesine incelemektedir. Bilindiği üzere yaşam kalitesi, bireylerin yaşam standartları, sağlık durumu, eğitim, ekonomik durum, sosyal ilişkiler ve çevresel faktörler gibi çok farklı boyutlardan etkilenmektedir. Dolayısı ile yaşam kalitesini sadece bir boyutu ile almak onun içeriğini anlamamak demektir. 2023 yılında Çanakkale'de kurulun Yaşam Kalitesi Derneği (YAKALDER) tam da bu noktada yaşam kalitesini bütün boyutlarıyla irdelemek ve bu konuda akademik araştırmalar yapmak, toplumda yaşam kalitesi farkındalığını arttırmak üzere faaliyetlerde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Bu kitap da bu yöndeki çabaların bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır.

14-15 Aralık 2023 tarihlerinde Çanakkale'de Yaşam Kalitesi Derneği (YAKALDER) ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının iş birliğiyle organize edilen Uluslararası Yaşam Kalitesi Konferansında sunulan bildiriler arasından seçilen makaleler bu kitabın temel içeriğini oluşturmaktadır.

Bilindiği üzere her yıl Ocak ayı tüm dünyada "Yaşam Kalitesi Ayı" olarak kutlanmaktadır. Fakat ülkemizde henüz bu konuda yeterli farkındalık oluşmadığını görüyoruz. Yaşam Kalitesi Derneği (YAKALDER) yaptığı ve yapacağı faaliyetlerle bu konuda bir farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir. Nitekim elinizdeki bu kitabın Aralık 2023 yılında yayına girip Ocak 2024 'de okuyucunun elinde olacak şekilde planlanması da aslında bu çabanın sonucudur.

Bu kitap, çeşitli faktörlerin bireysel ve toplumsal yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini analiz ederken, aynı zamanda kültürel, coğrafi ve demografik farklılıkların bu algılar üzerindeki rolünü de ele almaktadır. Şüphesiz ki bu kitapta ele alınan konular yaşam kalitesi kavramını bütün yönleriyle ele almak gibi bir kapsam oluşturmamaktadır. Fakat bu hedef doğrultusunda atılan bir ilk adım olarak değerlendirilebilir.

İ. Melih Baş'ın "Ekonominin Nihai Amacı Olarak Mutluluk Ve Yaşam Kalitesine Alternatifliği" başlıklı yazısı bu anlamda yaşam kalitesi kavramının içeriğini tekrar tekrar düşünmemize katkı sunmaktadır. Deskriptif bir bakış açısıyla yazılan makalede ekonominin nihai amacı olarak mutluluğun yaşam kalitesine alternatif olabilirliği irdelenmiştir. Özlem Ergüt tarafından yazılan "Konu Modelleme İle Yaşam Kalitesi Literatürünün İncelenmesi: Türkiye Örneği" isimli makalede yaşam kalitesi literatüründe Türk yazarlar tarafından gerçekleştirilen yayınlardaki araştırma eğilimleri hakkında fikir sahibi olmak, araştırmaların etkisini değerlendirmek için yayınların niceliksel olarak incelenmesinde metin madenciliği tekniklerinden konu modellemeye dayalı bir analiz gerçekleştirilmiştir. Hande Kandur Arslan'ın "OECD Ülkelerinin İnsani

Gelişme Endeksine Göre Çok Boyutlu Ölçekleme Analizi İle Karşılaştırılması" isimli makalesinde insani gelişmişlik endeksi açısından birbirine benzeyen ve farklılık gösteren ülkeler belirlenmiş ve Türkiye'nin konumu diğer OECD ülkeleri ile karşılaştırılmıştır. Aylin Erdoğdu tarafından yazılan "Besin Takviyelerinin Zararlı Kullanımının Makroekonomik Etkileri Üzerine Bir İnceleme" konulu makalede son yıllarda oldukça popüler hale gelen besin takviyelerinin zararalı kullanımının makro ekonomik etkileri detaylıca iredelenmiştir. Bu çalışma, bundan sonraki süreçte literatüre katkı öncü bir çalışma olacaktır.

Şakİre Çimenli'nin "Cumhuriyet'in Gelişim Aşamaları Ve Yaşam Kalitesi" isimli makalesinde yaşam kalitesi unsuru olarak bireysel haklar ön plana çıkartılarak, bireye tanınan hakların mimarı olan Cumhuriyet" sisteminin gelişim aşamaları tematik ve kronolojik bir yöntemle ortaya konularak, var olan bu hakların nasıl elde edildiği ve neden korunması gerektiği açıklanmıştır. "Koleksiyonerlik ve Müzecilik Bakış Açısıyla Sanatın Yaşam Kalitesine Etkisi" isimli makalede Tuba Batu, kaliteli bir yaşam ve bu yaşamda sanatın yeri ve önemi var mıdır sorusuna cevap ararken, tarihsel açıdan koleksiyonerlik ve müzecilik bakış açısıyla mağara resimlerinden bugüne insan ve sanat arasındaki bağı ortaya koymuştur.

Yaşam kalitesi konusu tartışılırken genelde sıradan bir insan açısından konu değerlendirilmektedir. Oysa toplum içerisinde dezavantajlı bireyler ve onların yakın çevresinin yaşam kalitesi bu bağlamda göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Nazan Çalbayram "Engelli Çocuk Ve Ailelerinin Yaşam Kalitesi" isimli makalesinde bo knuya odaklanmatadır. Bahise Aydın ise "Hastaneye Yatan Çocuk Ve Ailesinin Yaşam Kalitesi" isimli makalesinde benzer şeklide konuyu çok farklı bir boyutla ele almıştır. "Yaşlı Bireylerde Yaşam Kalitesi" isimli makalede Özden Erdem yaşam kalitesini yaşlı bireyler açısından irdeleyerek kapsamı tamamlayıcı bir çalışma sunmuştur.

İ. MELİH Baş "One World One Health The Basis: Holistic Economics" isimli makalesinde holistik bir bakış açısıyla tek sağlık konusunu ele almıştır. Entegre ve birleştirici bir yaklaşım olarak tek sağlık sürdürülebilir bir denge açısından dikkat çekici bir bakış açısı sunmaktadır. Aslı Gönülal ve Nermin Gürhan tarafından hazırlanan "Plastik Ve Estetik Cerrahiye Başvuran Hastalarda Benlik Saygısı Ve Beden İmajı" isimli makalede ise konu daha spesifik bir çerçeveden ele alınmıştır.

Cumali Yaşar "Akıllı Şehirlerde Yapay Zeka Uygulamaları Ve Yaşam Kalitesinin Dönüşümü" İsimli Makalesinde Konuyu Teknolojik Yönden Ele Almış Ve Günümüzde Bir Teknolojik Devrim Olarak Ortaya Çıkan Yapay Zekanın Akıllı Şehir Uygulamaları İle Yaşam Kalitesini Nasıl Değiştirebileceği Konusunda Ufuk Açıcı Tespitler Ortaya Koymuştur. Makalede, trafik ve ulaşım yönetiminde, enerji kullanımında, kamu güvenliği ve hizmetlerinde yapay zeka tabanlı yeniliklerin uygulanması ele alınarak; trafik akışını optimize eden, enerji tüketimini düşüren

ve acil durumlarda hızlı ve etkili müdahaleler sağlayan sistemler incelenmiştir.

Özge Uysal Şahin ve Mehmet Şahin tarafından yazılan "Türkiye'de Ekonomi Boyutuyla Yaşam Kalitesi" isimli makale yaşam kalitesini Türkiye boyutuyla ve ekonomik bir bakış açısıyla ele almaktadır. Bilindiği üzere yaşam kalitesinin temel belirleyicilerinden birisi ekonomidir. Türkiye gelişmekte olan bir ekonomi olarak önceliği büyümeye odaklanan politikalara öncelik vermektedir. Fakat yaşam kalitesi ekonomik büyüme ile her zaman eşanlı giden bir süreç değildir. Bu anlamda yaşam kalitesini ekonomik açıdan ele alan çalışmalara daha fazla ihtiyaç olduğu ortadadır. Bu çalışma bu temelde önem arzetmektedir.

Bu kitabın şekillenmesinde katkı sunan başta yazarlar olmak üzere; Yaşam Kalitesi Derneği'ne (YAKALDER), düşünsel katkıları ve yönlendirmeleri ile Prof. Dr. İ. Melih Baş'a teşekkürlerimizi sunuyoruz. Yaşam Kalitesi bilincinin yerleşmesinde ufak bir katkı olarak bu kitap uzun bir yolculuğun ilk adımıdır. Bu kitabı tüm canlılar için yaşamı daha değerli ve daha kaliteli kılmaya yönelik çalışanlara, yüreği, beyni ve emeği bu temelde şekillenenlere ithaf ediyoruz.

Prof. Dr. Özge Uysal Şahin
Prof. Dr. Mehmet Şahin

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ..... **V**

1. BÖLÜM

EKONOMİNİN NİHAİ AMACI OLARAK MUTLULUK VE YAŞAM KALİTESİNE ALTERNATİFLİĞİ 1

HAPPINESS ECONOMY IN MEASURING QUALITY OF LIFE AS THE ULTIMATE PURPOSE OF THE ECONOMY

İ. Melih Baş

2. BÖLÜM

KONU MODELLEME İLE YAŞAM KALİTESİ LİTERATÜRÜNÜN İNCELENMESİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ 25

REVIEW OF QUALITY OF LIFE LITERATURE WITH THEME MODELING: THE CASE OF TÜRKİYE

Özlem Ergüt

3. BÖLÜM

OECD ÜLKELERİNİN İNSANİ GELİŞME ENDEKSİNE GÖRE ÇOK BOYUTLU ÖLÇEKLEME ANALİZİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI 47

COMPARISON OF OECD COUNTRIES ACCORDING TO HUMAN DEVELOPMENT INDEX USING MULTIDIMENSIONAL SCALE ANALYSIS

Hande Kandur Arslan

4. BÖLÜM

BESİN TAKVİYELERİNİN ZARARLI KULLANIMININ MAKROEKONOMİK ETKİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME 63

STUDY ON THE MACROECONOMIC EFFECTS OF THE HARMFUL USE OF NUTRITIONAL SUPPLEMENTS

Aylin Erdoğdu

5. BÖLÜM

CUMHURİYET'İN GELİŞİM AŞAMALARI VE YAŞAM KALİTESİ 75

DEVELOPMENT STAGES OF THE REPUBLIC AND QUALITY OF LIFE

Şakire Çimenli

6. BÖLÜM

KOLEKSİYONERLİK VE MÜZECİLİK BAKIŞ AÇISIYLA SANATIN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ 95

THE EFFECT OF ART ON THE QUALITY OF LIFE FROM THE PERSPECTIVE OF COLLECTION AND MUSEUM

Tuba Batu

7. BÖLÜM
ENGELLİ ÇOCUK VE AİLELERİNİN YAŞAM KALİTESİ 113
QUALITY OF LIFE OF DISABLED CHILDREN AND THEIR FAMILIES
Nazan Çalbayram

8. BÖLÜM
HASTANEYE YATAN ÇOCUK VE AİLESİNİN YAŞAM KALİTESİ 125
QUALITY OF LIFE OF HOSPITALIZED CHILDREN AND THEIR FAMILIES
Bahise Aydın

9. BÖLÜM
YAŞLI BİREYLERDE YAŞAM KALİTESİ 139
QUALITY OF LIFE IN ELDERLY INDIVIDUALS
Özden Erdem

10. BÖLÜM
ONE WORLD ONE HEALTH THE BASIS: HOLISTIC ECONOMICS 151
İ. Melih Baş

11. BÖLÜM
PLASTİK VE ESTETİK CERRAHİYE BAŞVURAN HASTALARDA BENLİK SAYGISI VE BEDEN İMAJI 173
SELF-ESTEEM AND BODY IMAGE IN PATIENTS APPLYING TO PLASTIC AND AESTHETIC SURGERY
Aslı Gönülal & Nermin Gürhan

12. BÖLÜM
AKILLI ŞEHİRLERDE YAPAY ZEKA UYGULAMALARI VE YAŞAM KALİTESİNİN DÖNÜŞÜMÜ 187
ARTIFICIAL INTELLIGENCE APPLICATIONS AND TRANSFORMATION OF QUALITY OF LIFE IN SMART CITIES
Cumali Yaşar

13. BÖLÜM
TÜRKİYE'DE EKONOMİ BOYUTUYLA YAŞAM KALİTESİ 223
QUALITY OF LIFE IN TÜRKİYE IN TERMS OF ECONOMY
Özge Uysal Şahin & Mehmet Şahin

KOLEKSİYONERLİK VE MÜZECİLİK BAKIŞ AÇISIYLA SANATIN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİ[1]

THE EFFECT OF ART ON THE QUALITY OF LIFE FROM THE PERSPECTIVE OF COLLECTION AND MUSEUM

Tuba Batu

Doç., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çan MYO,
El Sanatları, Mimari Dekoratif Sanatlar Türkiye
tubakorkmaz@comu.edu.tr
ORCID: 0000--0003-0951-6620

ÖZET

Yaşam kalitesi yani yaşadığımız hayatın niteliğini nasıl arttırabiliriz sorusu güncel bir soru olmaktan öte Antik Yunan filozoflarından beri felsefenin ana sorularından biridir. Bu çalışmada kaliteli bir yaşam ve bu yaşamda sanatın yeri ve önemi var mıdır sorusuna cevap aranmıştır. Cevabı tarihsel açıdan koleksiyonerlik ve müzecilik bakış açısıyla araştırırken mağara resimlerinden bugüne insan ve sanat arasındaki bağ incelenmiştir. Binyıllardır süren sanat dediğimiz olgu, serüveni boyunca hikâye anlatmak, toplumsal belleği taze tutmak ve iletişim için bir araç olmak gibi görevler üstlenmiştir. Sanatın öncü, yaratıcı ve ilerlemeci yanına sahip olmak isteyen ve bunu sanatçı rolü ile ortaya koyamayan kişi için ise koleksiyon yapmak önemli bir araçtır. Tarih boyunca sanatçının tinsel ve mistik hali ve yaratıcı becerisi görmezden gelinmemiş, buna sahip olma isteği azalmamıştır. Ayrıca nadir olana sahip olmak insanın psikolojisinde kendini özel hissetmesine de aracı olur. Koleksiyonun bir sonraki adımı bunları sergilemek ve müzecilik olarak kabul edilirse üst sınıfa ait bir kavram olarak koleksiyonerlik ve müzecilik insan yaşamına niteliksel açıdan değer katan kavramlardır. Tüm bunlar eşliğinde bu çalışma ile hem izleyen hem de sahibi olan kişi bağlamında yaşam kalitesine koleksiyonerlik ve müzeciliğin katkıları incelenerek elde edilen veriler paylaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Yaşam Kalitesi, Koleksiyonerlik, Müzecilik

[1]Bu çalışma, 14-15 Aralık 2023 tarihlerinde Çanakkale'de gerçekleştirilen Uluslararası Yaşam Kalitesi Konferansı'nda bildiri olarak sunulmuştur.

ABSTRACT

The question of quality of life, that is, how can we increase the quality of the life we live, is not only a current question but also one of the main questions of philosophy since the ancient Greek philosophers. In this study, an answer was sought to the question of a quality life and whether art has a place and importance in this life. While investigating the answer from a historical perspective, from the perspective of collecting and museology, the connection between humans and art from cave paintings to today was examined. The phenomenon we call art, which has been going on for millennia, has undertaken tasks such as telling stories, keeping social memory fresh, and being a tool for communication throughout its adventure. Collecting is an important tool for the person who wants to have the pioneering, creative, and progressive side of art and cannot express this as an artist. Throughout history, the artist's spiritual and mystical state and creative skill have not been ignored, and the desire to possess this has not diminished. In addition, owning something rare helps people feel special in their psychology. The next step of the collection is to exhibit them, and if it is considered museology, collecting, and museology, as a concept belonging to the upper class, are concepts that add qualitative value to human life. In light of all these, this study examined the contributions of collecting and museology to the quality of life in the context of both the viewer and the owner and shared the data obtained.

Keywords: Art, Quality of Life, Collectors, Museology

1. GİRİŞ

Sanat tarihçi Ernst Gombrich'in deyişi ile büyük harfle başlayan Sanat'a kadar süreç boyunca sanat dediğimiz şeylerin tarihi insanlık tarihi ile yaşıttır. "Dilin nasıl doğduğunu bilmediğimiz gibi, sanatın da nasıl doğduğunu bilmiyoruz. Eğer tapınak ve ev yapımı, resim ve heykel yaratımı veya dokuma gibi etkinlikleri sanat sayarsak, dünyada sanatçının bulunmadığı tek bir topluluk yoktur" (Gombrich, 1986:19). Bugünkü anlamıyla değilse de sanat Paleolitik dönemin ilkel insanı için de vardı. (Görsel 1) 1985 yılında Unesco tarafından Dünya Mirası ilan edilmiş olan İspanya'daki Altamira Mağarası içinde Paleolitik döneme ait olan çizimler yaklaşık 15000 yıl öncesine tarihlenir. (Alonso, 2015) Yaşam alanı olarak kabul ettiğimiz mağaralarının duvarlarını maskeler, bizon

ve geyik resimleri ve el izleriyle 'dekore' etmiş olan atalarımız konuları değişmekle birlikte tarihleri boyunca sanat üretmekten hiç vazgeçmemişlerdir. Kimilerine göre inanışlarının izleri olan bu mağara resimleri ve hatta küçük kemik parçalarına, kayalara oyulmuş Venüs heykelcikleri bir amaca hizmet ediyordu elbet. Bu amaç inanç ya da yaşamlarının son bulduğu noktada geride kalanlara kendilerini hatırlatma isteği de olabilir, gideceklerin avın iyi geçmesi dileğiyle resmettikleri bir sahne ya da doğurganlığı arttıracağı inancıyla taşıdıkları bir Venüs, her ne ise zaman, coğrafya ve kültür değişse de sanat ve insan hep birlikte ilerlemiştir.

Görsel 1. Altamira Mağarası'ndan bir çizim

(https://www.worldhistory.org/image/3537/cave-painting-in-the-altamira-cave/)

Binyıllardır süren sanat dediğimiz olgu, serüveni boyunca tinsel ya da mistik bağlamda, hikâye anlatmak, toplumsal belleği taze tutmak ve iletişim için bir araç olmak gibi görevler üstlenmiş, işlevsel olarak özellikle dini anlatıları desteklemek ve iktidarın gücünü perçinlemek için kullanıldığı da olmuştur. Bu Antik Çağ Yunan Sanatında, inanışa ve Platon'un ideal estetik anlayışına bağlı olarak mükemmel vücutlarıyla heykellerini bugün de müzelerde izlediğimiz Yunan mitolojisindeki tanrılar iken Orta Çağ boyunca Hristiyanlık inancını yaymaya çalışan kilisenin duvarlarında İncil öykülerini anlatan illüstratif figürlere dönmüştür. Rönesans'a kadar sanat sipariş üzerine ve imzasını eserleri üzerinde göremediğimiz sanatçılar tarafından yapılan ve el değiştirmeyen eserler idi. Çoğunlukla duvar resmi ya da mekâna özel hazırlanmış heykeller görmekteydik. İktidarın ve kilisenin siparişleri ile hayata geçen duvar resimleri ya da heykeller kamuya açık alanlarda ya da yapıların içinde sergilenirdi. "Özellikle 450-1400 yıllarını kapsayan dönemde Roma Ka-

tolik kilisesi sanatçılardan sipariş üzerine çeşitli eserler almıştı. Kilise için üretilen eserler piyasada el değiştirmek üzere yapılmaz, zaten sanatçı da bu eserlerin sahibi sayılmazdı" (Seçkin, 2021:9) Rönesans ile beraber alıcı sınıfına kilise dışındaki yönetici sınıftan aileler katılmaya başladı. Onların kendi konutlarına ya da yapımına destek oldukları dini yapılar için verdikleri siparişler, eserler kadar sanatçıları da değiştirdi. Eseri sipariş eden kişiyi resim kompozisyonuna dahil etmek ya da sanatçının kendini de resmin içine eklemesi gibi örneklerle karşılaşmamız bu zamana denk düşer. 1434 yılında Jan Van Eyck tarafından yapılan ahşap panel üzerine yağlıboya ile resmedilmiş Giovanni Arnolfini ve Karısının Portresi'ni çalıştığı, evlenmelerini konu alan tablo bunun ilk örneklerinden biri sayılabilir. (Görsel 2) Bu tablo para karşılığında kilise dışında bir iradenin resim siparişi vermesi açısından önemlidir. Ayrıca ressamın bu tabloda hem kendini karşı duvardaki aynada resmetmesiyle kompozisyona dahil etmesi ve bir nevi imza sayılabilecek *'Jan van Eyck buradaydı'* yazısını eklemesi açısından dönemin öncü eserlerindendir. Arnolfi evliliğini bir yağlıboya tablo ile ölümsüzleştirmek ve belki bir nevi zenginliğini bu yolla maddi boyuttan manevi boyuta taşımak istiyordu. Sanat eseri sahibi olmak bir nevi o güne kadar saraylardaki yönetici sınıfın ve kilisenin sahip olabildiği bir ayrıcalıksa ve para karşılığı buna bir tüccar da sahip olabilirse o zaman sınıf atlamış sayılabilirdi.

Görsel 2. Jan Van Eyck, Arnolfi'nin Evlenmesi, ahşap panel üzerne yağlıboya, 1434 (https://www.britannica.com/biography/Jan-van-Eyck)

2. KOLEKSİYONERLİK VE MÜZELERİN TARİHÇESİ

Toplamak insanlık tarihi için önemli bir adımdır. Avcı-toplayıcı dönemde yeme-içme işini günlük yapan insan gruplarının bir kavram olarak 'yarın' fikrini düşünüp o gün için endişe ederek yiyeceklerini topladıktan sonra biriktirmesi ve saklaması ve hatta tarım devrimi ile birlikte bunu sistematik hale getirmesi, bunun için uygun teknolojiler geliştirmesi insanlık tarihi açısından büyük bir etki yaratmıştır. Kabaca insan artık karnının doymasını garantilemiş ve böylece felsefe ve sanat ile uğraşmaya vakit ayırabilmiştir.

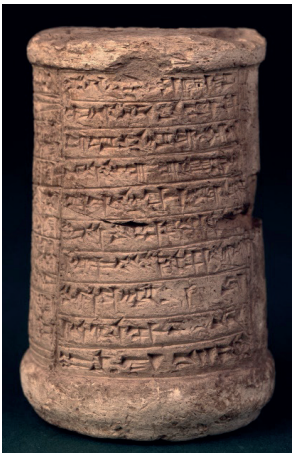
Türkçede toplamak kelimesinin etimolojisine baktığımızda "top" sözcüğünden türediğini görürüz. Top durumuna getirmek, yuvarlanır biçime sokmak, top yapmak anlam genişlemesiyle bir araya getirmek, derlemek, düzenlemek, yığmak, birlik sağlamak, birleştirmek, oranlamak ve biriktirmek anlamlarını içeren bir sözcüğe dönüşür. (Eyuboğlu, 2020:665) Sözcük kökeninden ilerlemeye devam ettiğimizde biriktirmek sözcüğünün de bir denen niceliğin büyümesini, çoğalmasını sağlamak anlamlarını karşılayan bir kökten türediğini görürüz. (Eyuboğlu, 2020:92) İnsanın gelişimi için büyük bir devrim niteliğindeki biriktirme ve toplama olarak Türkçede iki ayrı sözcükle karşıladığımız kavram Latince iki sözcüğü aynı anda karşılayan *collectio* sözcüğü ile ifade edilir. Bugün koleksiyonerlik dediğimiz kavramı karşılayan kelime de bu kökten türer. «Koleksiyon, her tür objenin sınıflandırılıp, sistematize şekilde biriktirilmesidir. Hemen her konuda zevk, keyif veya öğrenme veya koruma veya kâr ve yarar sağlama amacıyla nesnelerin derlenip bir araya getirilerek, özelliklerine göre sınıflandırılmasına koleksiyon denilir» (Url.1) Koleksiyon yapan insanlara *kolleksiyoner* denir ve fakat toplanan her şey koleksiyon olmadığı gibi her bir şey toplayan kişi de kolleksiyoner olamaz.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca koleksiyonculuk belirli şartlara bağlanmıştır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 26. Maddesi doğrultusunda gerçek ve tüzel kişiler, Bakanlıktan verilecek izin belgesiyle korunması gerekli taşınır kültür varlıklarından oluşan koleksiyonlar meydana getirebilirler. Koleksiyoncuların başvuru koşulları ile uymaları zorunlu usul, esaslar ve bunların gözetim, denetim ilkeleri "Korunması Gerekli Taşınır Kültür ve Tabiat Varlıkları Koleksiyonculuğu ve Denetimi Hakkında Yönetmelik" hükümleriyle belirlenmiştir. Koleksiyonerler faaliyetlerini bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.

Ayrıca ilgili yönetmelik gereğince taşınır kültür varlıklarını envanter defterine kaydetmek zorundadırlar. Bu kayıtlarını ilgili müzeye tescil ettirmek ve 15 gün önce bakanlığa haber vermek şartı ile koleksiyonlarındaki her türlü eseri kendi aralarında değiştirebilir veya satabilirler. 28.09.2023 tarihi itibariyle Bakanlığa bağlı müzeler denetiminde 1.576 koleksiyoncu faaliyet göstermektedir. (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)

Koleksiyonerlik modern bir uğraş gibi görünse de tarihteki ilk kolleksiyoner Ennigaldi-Nanna olarak kayıtlara geçmiştir. Babil İmparatorluğu'nun kralı Nabonidus'un kızı olan Ennigaldi-Nanna, milattan önce 530 civarında sahip olduğu koleksiyonu sergilemeye açarak halka açık ilk müzeyi kuran kişi olarak da tarihe geçmiştir. "Kurulduğu yıllarda "E-Gig-Par" olarak isimlendirilen müzede, milattan önce 530 yılında bile "tarihi" olarak nitelendirilen eserler, antik savaş aletleri ve geçmişteki önemli hükümdarlara ait heykeller sergileniyordu" (Demir, 2023). Müzede sergilenen eserlerin kayıtlarının da tutulmuş olması, müze olma şartını taşıması açısından ilk örnek olarak tarihte yer almasını sağlar. (Görsel 3)

Müze adı Yunan mitolojisindeki sanat ve bilgelikle ilişkili dokuz tanrıçadan Müz'lerden gelir. Müz'ler, Zeus ile bellek tanrıçası Mnemosyne'in kızlarıdır ve ilham perisi olarak da bildiğimiz sanatın farklı kollarına denk düşer. Müzelerin bellek ve sanatla ilişkisi kelime kökeninden de anlaşılabilir. Günümüzde müze deyince "kültürel mirasın korunduğu ve gelecek kuşaklara aktarıldığı, onarıldığı, sergilendiği, eğitim amaçlı kullanıldığı ve halkı eğlendirici yönleri olan kurumlar" (Mercin, 2003: 112) akla gelir. Ayrıca müzeler "kâr amacı gütmeyen, toplumun gelişmesinde ve hizmetinde olan ve halka açık, insanlar ve yaşam çevrelerinin somut kanıtlarını, araştırma, eğitim ve zevk alma amacıyla, toplayan, koruyan, ileten ve sergileyen daimî kuruluştur" (Gürel, 2006, s.6). Tarihsel süreçte baktığımızda Ennigaldi-Nanna'nın Babil'de kurduğu müzeden sonra Antik dünyanın en büyük ve bilinen müzesi İskenderiye Müzesi'dir. "Bu müzenin bir kısmı, günümüzde çok daha ünlü olan İskenderiye Kütüphanesi'dir" (Cartwright, 2020) Müze, halkın gezdiği, eğlendiği, bilgilendiği saray koleksiyonlarının sergilendiği mekanları ayrıca tapınak hamam ve kütüphanesi olan büyük bir kompleksten oluşmaktaydı. İzleyiciyi bilgilendirmek, eğlendirmek ve eğitmek gibi bugün müze amaçları arasında saydığımız tüm işlevleri görmekteydi.

Görsel 3. E-Gig-Par Müzesindeki etiketlerden biri
(https://listelist.com/ennigaldi-nanna-kimdir/)

Orta Çağ'da en büyük iktidar kiliseler olduğu için zamanın en büyük koleksiyonerleri de kiliselerdir. Sanat eserlerini ve antikaları sipariş eden, değerli ve dini açıdan kıymetli eşyaları saklayan, koruyan ve belirli zamanlarda ziyarete açan bir kurum olarak resmi kayıtlara müze olarak geçmese de dönemin hemen hemen tüm kiliseleri adeta müze işlevi görmekteydi. Rönesans ile birlikte bugünkü anlamıyla koleksiyonerlik ve müzecilik gelişmeye başladı. Kilisenin tek elindeki toplama ve sergileme işlerini yeni ortaya çıkmaya başlayan zengin ve yönetici sınıfa ait kişiler paylaşmaya başladı. Yeni ortaya çıkmaya başlayan bu sınıf koleksiyonlar da yapmaya başladılar. "Genel olarak 'değerli nesnelerin ve sanat eserlerinin toplanması, biriktirilmesi ve saklanmasına dayanan bir hobi' olarak tanımlanan koleksiyonculuk, esasen ince bir zevk ile bilinçli bir toplama güdüsünün birleşimidir" (Çantay, 2023) Büyük sanat eserlerinin koleksiyon yapılması fikrinden önce coğrafi keşiflerin getirdiği merak duygusunu tatmin etmek amaçlı olarak küçük kutu, dolap ya da bazen odalarda özgün ve küçük nesneler biriktirme alışkanlığı oluştu. Rönesans ile birlikte nadir eşya dolabı olarak Türkçeye çevrilmiş olan 'curiosity cabinet' adı verilen koleksiyonlar oluşmaya başladı. Nadire kabineleri coğrafi keşiflerle birlikte yeni keşfedilen yerlerden gelen, kurutulmuş böcek, deniz kabuğu ya da taşlardan oluşan kutu, dolap ya da odalardır. (Görsel 4) "Bugün müzecilik anlayışına yön veren kabineler, o dönemler insanların bilgi ve keşiflere duyduğu tutkunun hem sanat hem de el yapımı malzemelerle cisimleştirdiği, özenle toplanan pek çok de-

ğere işaret eder" (Gotthard, 2019) Herhangi bir sınıflandırma yapmadan sadece merak uyandıran ve tek olan nesnelerin biriktirildiği bu kutular, değerli kabul edildiler. Bu sebeple ekonomik olarak güçlü kişiler bu kabinelere sahip olabiliyordu. Zenginlik göstergesi olarak sayılmak bir yana asil kandan gelmek ya da başka bir deyişle soyluluk ve koleksiyon yapmak yani biriktirmek arasında kurulan bağ ile bir sınıf algısı olarak da yerleşti. Kabineye sahip olan kişinin biriktirdiği ve sergilemeye değer gördüğü nesneler kişinin servetini, ilgi alanlarını, zekasını ve gücünü gösterirdi. Soylu olmayan ama sonradan edindiği ekonomik güç ile onların sınıfına yakın duran tüccar sınıf için de biriktirmek ya da bugünkü adı ile koleksiyonerlik gücün simgesi haline geldi. Fransa'da "Cabinets de curiosite", Almanya'da wunderkammer, İtalya'da studioli, Türkiye'de ise Nadire Kabineleri adı verilen bu koleksiyonlar, 17. yüzyıla yaklaşıldığında oldukça popülerleşir. (Çardak, 2023) Daha sonra biriktirilen bu nesnelerin ve sanat eserlerinin tasnifi, belgelenmesi ve halka açık sergilemeler için kamusal alanlara açılması sonucu önce ailelerin sonrasında ise devletlerin müze kurmaya başladığını görürüz.

Görsel 4. 1690 yılından bir Nadireler Kabinesi Resmi
(https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-eccentric-cabinets-curiosity-captivated-renaissance-europe)

Rönesans'a kadar kiliseye bağlı olarak çalışan sanatçılar siparişlerini kiliseden alırlardı. O döneme ait sanatçılarla yapılan yazışmalar ve anlaşmalardan öğrendiğimiz bilgiler ışığında sanat ve zanaat ayrımının pek yapılmadığını biliyoruz. Örneğin Kayalıktaki Meryem adlı tablo Leonardo da Vinci'ye sipariş edilirken Milano Meryem Ana Cemiyeti ile bir

sözleşme imzalar ve bu sözleşme gereğince resimde daha sonra oluşacak deformasyonları düzeltmekten tutun, Meryem'in elbise rengine kadar tüm ayrıntılar belirtilir. Hatta sonrasındaki mahkeme kayıtlarından öğrendiğimize göre sipariş edilen resmin ahşap çerçevecisine daha çok para ödendiği için Leonardo da Vinci ve projede çalışan diğer ressam dava açarlar. (Shiner, 2001:70) Bu kayıtlar bize sanatçının yeri ve önemi konusunda önemli bilgiler vermektedir. (Görsel 5)

Görsel 5. Leonardo da Vinci, Kayalıkta Meryem (1483)
(https://www.arttv.com.tr/yazi/leonardo-da-vinci-ve-basyaptlarndan-kayalklar-bakiresi-yazan-nurdan-ates)

Bu dönemde bireysellik sanatçılar için pek mümkün olmamakla birlikte Mediciler gibi dönemin ekonomik ve yönetimsel açıdan güçlü ailelerince destek gören sanatçıların görece daha özgür olduğunu söylemek mümkündür. "Loncalarda çalışan sanatçılar, başta Mediciler olmak üzere mesenler tarafından destek gördükten sonra eserlerine imza atmaya başlamıştır" (Bozdağ, 2021) Mesenlik, sanatçıya sipariş vermeden ona yatırım yapan ve sanatı koruyan kişilere verilen addır. Sanatçıdan doğrudan bir karşılık beklemeden onun yeme, içme barınma ihtiyaçlarını karşılayan ailelerin en bilineni Mediciler olmakla birlikte aynı dönemde Rucellai ailesi de kilise sanatçılarına destek olmakta idi. (Bozdağ,

2021) Kilise gibi kuralara bağlı bir kurumdan sipariş almadan, karnını doyurma kaygısından uzak kendisine mesenlik eden ailenin konutunda sadece sanatsal üretimi için destek gören sanatçı daha özgün çalışmalar ortaya koymak için büyük bir fırsat yakalamış oldu. Resimlerdeki konular kadar üslup ve teknik de özgünleşmeye ve özgürleşmeye başladı. Değişen tekniklerden en önemlisi de tuval üzerine resim yapmaktı. Şaseden söküldüğünde taşıması ve saklaması oldukça kolaylaşan tuval bezi günümüz İtalya'sının kuzeyinde 1500lerde yükselen Rönesans aynı zamanda Venedik'te üretilen yelken bezleri sayesinde keşfedildi. Dönem üzerine yapılan resimler ile tuval bezinin ve şasenin ilk kullanım zamanı olarak da tarihlenebilir. Böylece taşınabilir boyutlara indirilebilen, rulo yaparak saklanabilen resimler daha kolay satılmaya ve el değiştirmeye başlamış oldu. "1450-1750 yıllarında resim piyasası göreceli avantajın tartışıldığı arenalardı ve piyasa düzeni bazı kurallar ile düzenlenmişti" (Seçkin, 2021:10) Taklit resim üretmekten, tuval bezi için goblen yerine ucuz keten kullanımına kadar birçok maliyet düşürmeye yönelik hamle ile daha az zenginler arasında da bir talep oluştu. Venedik ve Floransa'dan yayılan yeni sanat biçimi tüm Avrupa şehirlerine ulaşırken bir yandan da sanat üretiminin yapıldığı atölyeleri yaygınlaştırdı. Bu atölyelerdeki sanatçıların kişisel taleplere karşı eserlerinin satışları Pand adı verilen sergi alanlarında yapılıyordu. Dini bayram, halk festivali gibi zamanlarda bu alanlardan tezgâh kiralayan sanatçılar ve zanaatkarlar tablo, obje ve heykellerini satmaya çalışıyorlardı. Anvers'te bu durum dönüşerek tüm sene açık kalacak şekilde bir sergi alanı açtı. (Seçkin, 2021:11) "Toplumsal yükselişin göstergesi olarak yapılan kültürel tercihler sadece orta sınıfların güzel sanatlar alanında aristokrat beğenilere öykünmeleri şeklinde olmuyordu" (Shiner,2001:147) Aynı zamanda kendi ait oldukları alt sınıfa ait basit ve popüler eğlencelerden kaçarak yüksek sanat eylemlerinin içinde bulunmak da gerekiyordu. "Peter Burke'ün bu ayrım hakkıdaki çalışmasını özetlerken söylediği gibi… 1800 yılına gelindiğinde Avrupa'nın çoğu bölgesinde din adamları, soylular, tüccarlar ve profesyoneller … popüler kültürü alt sınıflara bırakmışlardı" (Shiner, 2001:147)

Görsel 6. Sotheby's Müzayede Evi'nde satış sırasında çekilmiş bir fotoğraf (https://d3.harvard.edu/platform-rctom/submission/going-once-going-twice-sold-to-technology/)

Sanat üretiminin yaygınlaşması, arz-talep ilişkisinin duruma göre yer değiştiriyor olması gibi sebeplerle sanat piyasası oluşmaya ve müzayede, simsar, galeri gibi farklı uzmanlıkların ve mekanların oluşmasına sebep olmuştur. "Günümüzdeki anlamıyla fuarların, galerilerin, aracıların ve müzayede evlerinin ortaya çıkması on yedinci yüzyılın ortalarına rastlar" (Seçkin, 2021:12) Paris'te bugün ilk modern sanat galerisi olarak adlandırabileceğimiz bir galeri açılır. İzleyicinin beğenisine göre fiyat belirlemekten, sanat eserleri için kataloglar hazırlanmasına kadar bugün bir galeri nasıl çalışıyorsa o şekilde çalışan bu galeri ile Paris'teki alıcılar rahatlıkla sanat eserlerine ulaşabiliyordu. Günümüzde de hala önemli bir müzayede merkezi olan Sotheby's Müzayede Evi de 1744 yılında kuruldu. (Url.2) Önce değerli eşya ve el yazması kitap satışı ile başlayan müzayedelere sonra sanat eserleri de eklendi. (Görsel 6)

Avrupa tarihinde büyük değişimler yaratan 1789 Fransız Devrimi ile birlikte yönetici sınıfa ait sanat koleksiyonları oldukça büyük zarar gördü. Devrim sırasında saraylardaki birçok eser talan edilmiş, yakılmış, heykeller parçalanmış ve büyük bir teröre uğramıştır. 1793 yılında Jacques-Louis David ve diğerleri tarafından kurulmuş 'sanat komünü' yönlendirmeleri ve sanat eseri telifi üzerine yasa önerileri sunulurken sanatın halk tarafından da takip edilebilmesinin önemi üzerinde durulduu. Ayrıca sanatçıyı üstün bir konuma yerleştiren, özgür olması elzem bireyler olduklarının da altı çizildi. Louvre bir saray olmaktan çıkartılarak halka açık bir müze haline getirildi. "Büyük Ansiklopedi'ye (Grande Encyclopédie) bakılırsa, kelimenin modern anlamıyla ilk müze (bir başka deyişle ilk kamusal koleksiyon) Fransa'da, 27 Temmuz 1793'te, Kon-

vansiyon Meclisi tarafından kurulmuştur" (Bataille, 2012) der Bataille ve buna göre modern müzenin kökeninin giyotinle bağlantılı olduğunu iddia eder. "Louvre'un 1793'te kamuya açık bir müzeye dönüştürülmesini, hanedan üyelerinin kafalarının kesilmesiyle bağlantılandırır" (Bataille, 2015). Bu görüşü destekleyen başka sanat tarihi uzmanlarından bir diğeri de Elizabeth Rodini'dir ve şöyle der: "Paris'teki Louvre Müzesi'nin kuruluşu Fransız İhtilali ile doğrudan ilişkilidir"(Rodini, 2023). Her ne kadar dönemin komünü Louvre Müzesi'nde neyin sergilenmesi gerektiği konusunda büyük tartışmalar yaşamış olsa da Louvre ilk kurulduğu dönemdeki kale vasfından zamanla saray olmaya evrilmiş ve nihayetinde kamuya açık bir müze haline getirilmiş ilk modern müze örnekleri arasında kabul edilmektedir. Müze oluşu, sınıfsal ayrımla yüksek yönetici sınıfa ait gibi konumlanmış olan sanat ve koleksiyonerlik kavramlarının halka açılması açısından oldukça önemlidir. (Görsel 7)

Görsel 7. Louvre Müzesi, günümüzdeki görünümü
(https://www.ferhatgokce.com/louvre-muzesi-bilet-turleri/)

Sanayi devrimi ile birlikte işler biraz daha değişmeye başladığında ise ücretli işçilik ve rutin çalışma performansı arasında sanatçılık farklı bir pozisyona geçti. Birçok sanatçı ideal sanat üretme halini yüksek tinsel bir varoluşla ilişkilendirdi. Hanedan mensupları, asiller ya da yönetici sınıf, zenginliklerini ve güçlerini sahibi oldukları koleksiyonlar ile göstermekteydiler. Hem sanat zevkini ve kültürünü hem de gücünü göstermek ve aynı zamanda yüksek tinsel güç ve tanrısal bir yaratıcılık atfedilmiş sanatçılardan paye almak için koleksiyon sahibi olmak önemliydi. Bu dönemde Baumgarten gibi felsefecilerin estetik üzerine fikirler

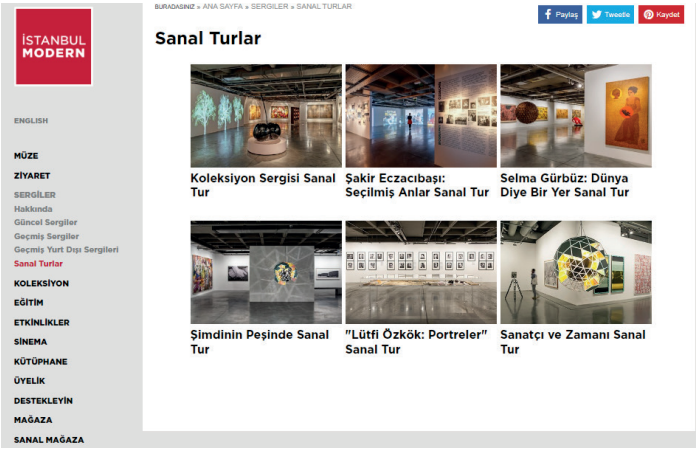
üretmesi ve yazması, sanatçı ve zanaatkar arasındaki farkı da derinleştirmekteydi. Ne sanatçı ne de işçi olan yeni bir tanım ihtiyacı doğuran bir 'tasarımcı' kavramı ortaya çıktı. Tasarımcılar yeni dünya düzeninde sanayi içinde fabrikalarda ücret karşılığı çalışacak, estetik görüşe sahip eli duyarlı kişiler olmamalıydı. Tasarımcı ve sanatçı farkı zamanın müzelerine de yansıdı. "Güney Kensington Müzesi (şimdiki Viktoria ve Albert) 1862 yılında açıldı, çok geçmeden Viyana'da (1864) ve Berlin'de (1867) rekabetçi bir 'sanat ve sanayi' hareketinin parçası olarak öteki 'uygulamalı sanat' müzeleri ortaya çıktı" (akt. Shiner, 2001:297). İlerleyen zamanla beraber de Almanya'da 1919 yılında Bauhaus ekolü adı altında mimari, tasarım, sanat alanlarında yeni akımlar yaratmış bir okul kuruldu. Endüstriyel tasarımdan şehir planlamaya kadar günlük yaşamdaki ihtiyaçlara sanatsal ve estetik bir bakış açısıyla yaklaşan bir kurum olarak hala varlık gösteren bu okul, Almanya sınırları içinde kalmadı. Bauhaus, 1950'de Türkiye'de dahi Tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi olarak kurulan Marmara Üniversitesi'nin de temellerinin dayandığı bir kurumdur. (Görsel 8)

Görsel 8. DTGSYO Seramik Bölümü'nün ilk öğrencileri atölyede (https://www.seramikturkiye.org/post/seramik-te-bauhaus-ekol%C3%BC)

Dünya tarihini kökten değiştiren 1. ve 2. Dünya Savaşları sırasında sanat merkezleri yer değiştirdi, savaşlarda bazı ailelerin koleksiyonlarına el kondu, bazıları yok edildi, bazı müzeler talan edildi, kimisindeki eserler kaçırıldı, el değiştirdi. Özellikle 2. Dünya Savaşı esnasında Nazilerin birçok koleksiyonu yağmalaması sanat piyasasının ve sanatçıların Amerika'ya göçüne sebep oldu. (Seçkin, 2021:13) Günümüze geldiğimizde ise para-sanat-müze ilişkisinin en görünür örneği Louvre Müzesi'nin Abu Dhabi'de şube açması gösterilebilir. "Louvre Müzesi'nin Abu Dhabi şubesinin yanı sıra daha birçok müzeinin kurulduğu Körfez ülkelerinde

ve Çin'de sayısıher yıl artan, sanat koleksiyonu yapmaya hevesli milyarderler, sanat piyasasının aktif alıcıları olarak dikkat çekiyorlar" (Seçkin, 2021:14) Sanat eseri, alıcı ve sanatçı üçgeninin tam ortasında yer alan koleksiyonerlik ve müzecilik kavramları da zamanla içerik değiştirmeye devam etmektedir. Özellikle son yıllarda yaşanan Covid-19 Pandemisi sebebiyle tüm dünyada yaşanan kısmi ve tam kapanmalardan sonra müzecilik gibi ziyaretçiye bağlı kurumlar da sergilemek ve izleyicilerle bağlantıya geçmek konusunda yeni yollar aradılar. İstanbul Modern Müze'nin 2020 yılında dijital altyapısıyla çevrimiçi kullanıma açılması, Troya Müzesi'nin pandemi dönemi boyunca farklı sosyal mecralardan yayınlar yapması gibi örnekler müzeciliğin koşullara ayak uydurma hızına ve değişimine doğru örneklerdir. (Görsel 9) Değişen koşullar ve zamana bağlı olarak müzeler geçmişten bugüne farklılaşmış olsa da temelde aynı amaca hizmet eder: sergilemek ve eğitmek. Günümüzde müzecilik daha çok kişi ile temasa geçmek, eğitim ve interaktif bilgi paylaşımı üzerine yükselmektedir. Günümüzde müzeler sınırlı bir kitleye hizmet etmek yerine geniş halk topluluklarına eğitsel bilgi ve yaşantı sunmak amacındadır demek yanlış olmaz. (Karadeniz) Yeni müzecilik anlayışıyla katılımcı bir izleyici kitlesi ile eğitsel eylemlerin her mecrada devamlılığının sağlaması önemlidir. Kültürel mirasa sahip çıkarken soğuk yapıların içine hapsolmuş ve eylemsiz duran nesneleri saklamak yerine günün teknolojik imkanlarını da kullanarak interaktif bir izleyici kitlesi yaratmak müzeciliğin amaçları arasına girmiştir.

Görsel 9. İstanbul Modern'in Sanal Müze ekranı
(https://www.istanbulmodern.org/tr/sergiler/sanal-turlar)

3. SONUÇ

Sanatın insanlık tarihiyle yaşıt serüveni, insanın toplama ve sahip olduğunu sergileme davranışı ile birleştiğinde ortaya çıkan koleksiyonerlik ve müzecilik insanın bireysel ve toplumsal gelişimi açısından çok önemli kavramlardır. Sanatın öncü, yaratıcı ve ilerlemeci yanına sahip olmak isteyen ve bunu sanatçı rolü ile ortaya koyamayan kişi için koleksiyon yapmak önemli bir araçtır. Tarih boyunca sanatçının tinsel ve mistik hali ve yaratıcı becerisi görmezden gelinmemiş, buna sahip olma isteği azalmamıştır. Ayrıca nadir olana sahip olmak insanın psikolojisinde kendini özel hissetmesine de aracı olur.

Koleksiyon sahibi olmak için temelde, geldiği aile ya da geçmiş yaşantının birikimlerine ve yerleşik yaşamda olma hali gerekir. Belki de bu sebeple koleksiyonerlik üst sınıfa ait bir kavram olarak kendini var etmiştir. Bugün gelişen dijital dünyada sanat eserlerini dijital versiyonları ya da NFT adı verilen dijital olarak üretilmiş sanat eseri toplamak için belki bu yerleşik düzene ihtiyaç yoktur ancak biriktirmek her çağda kedisinin var olmadığı bir geleceğe isim bırakma çabası olarak görülebilir. Diğer yandan ticaret yoluyla zengin olmuş sınıf Mediciler zamanında bile asil olarak görülmez, aşağılanırdı. Dolayısıyla paraya sahip olmak ile sınıf atlanamayacağı düşüncesiyle de sanat eseri biriktirmek, koleksiyon sahibi olmak ve hatta müze açmak önemli adımlardır. Tüm bu sebeplerle sanat ve yaşam kalitesi bağlamında koleksiyonerlik ve devamında müzeciliğin etkileri yok sayılamaz.

KAYNAKÇA

Alonso, L.P. (2015) Altamira Mağarası, Çev. Bahadır Çiçek, 13 Aralık 2015,

https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-11600/altamira-magaras/ (Erişim tarihi 28.11.2023)

Bataille, G. (2012) Pasajlar / Müze, Çeviri: Roysi Ojalvo, E-Skop Sanat Tarihi Eleştiri, 18/10/2012

https://www.e-skop.com/skopbulten/pasajlar-muze/915 (e.t.1.12.2023)

Bataille, G. (2015) Mimarlık, Müze, Mezbaha, Çeviri: Mithat Yıldız, E-Skop Sanat Tarihi Eleştiri, 22/11/2015

https://www.e-skop.com/skopbulten/mimarlik-muze-mezbaha/2703(e.t. 1.12.2023)

Bozdağ, F. (2021) Medici, Hamilik ve Sanatçı Özgürlüğü, CNN Türk, 31.05.3021

https://www.cnnturk.com/yazarlar/guncel/fem-bozdag/medici-hamilik-ve-sanatci-ozgurlugu (e.t. 12.11.2023)

Cartwright, M. (2020) Museums in the Ancient Mediterranean, Çev. İrem Mart, 25 Mart 2020

https://www.worldhistory.org/trans/tr/2-1530/muzeler---antik-akdeniz/ (e.t. 15.11.2023)

Çantay, D. (2023) Koleksiyonerlik

https://www.ankaraantikacilik.com/blog/89/koleksiyonerlik(e.t. 29.11.2023)

Çardak, D. (2023) Modern Müzelere İlk Adım: Nadire Kabineleri, 15 May 2023

https://boboscope.com/icerik/modern-muzelere-ilk-adim-nadire-kabineleri (e.t. 10.11.2023)

Demir, M.C. (2023) Tarihteki İlk Müzeyi Kuran Kadın: Ennigaldi-Nanna Hakkında Bilmeniz Gerekenler, 29 Haziran 2023

https://listelist.com/ennigaldi-nanna-kimdir/ (e.t. 02.10.2023)

Eyuboğlu, İ.Z. (2020) Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü, Say Yayınları

Gotthardt, A. (2019) The Eccentric Cabinets of Curiosity That Captivated Renaissance Europe, Çev. Özüm Ceren İlhan, 25 Haziran 2019,

https://www.artfulliving.com.tr/sanat/ronesans-doneminde-koleksiyonerlik-nadire-kabineleri-i-18915 (e.t. 1.12.2023)

Gombrich, E.H. (1986) Sanatın Öyküsü, Çev. Bedrettin Cömert, Remzi Kitabevi, Ankara

Gürel, E. (2006) Müzeler için Durumsal Halkla İlişkiler Modeli, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara

Karadeniz, C. (2019) Çağdaş müzecilik: Müzeciliğin bugünü, Çağdaş Müze ve Yeni Müzebilim, Ankara Üniversitesi Açık Ders Malzemeleri

https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=126881&forceview=1

Mercin, L. (2003) Kültür ve Sanat Değerlerinin Yaşatılmasında Müzelerin Rolü. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 2003 C. 2 S. 6 (106-114).

Rodini, E. (2023) Müzeler ve Politika: Louvre, Paris, 2023 Khan Academy

https://tr.khanacademy.org/humanities/approaches-to-art-history/tools-for-understanding-museums/museums-in-history/a/museums-politics-louvre (e.t. 10.12.2023)

Seçkin, A. (2021) Sanatın Ekonomisi, Hayalperest Yayınevi

Shiner, L. (2022) Sanatın İcadı-Bir Kültür Tarihi, Çev. İsmail Türkmen, Ayrıntı

Yayınları

url.1:https://www.arkeolojikhaber.com/haber-koleksiyon-koleksiyoner-koleksiyonculuk-nedir-9616/ (Erişim tarihi 3.12.2023)

url.2 https://www.sothebys.com/en/about?locale=tr (e.t. 3.11.2023)

Bu kitap, yaşam kalitesi kavramını çok yönlü bir perspektifle ele almakta ve bu alandaki mevcut araştırmaları derinlemesine incelemektedir. Bilindiği üzere yaşam kalitesi, bireylerin yaşam standartları, sağlık durumu, eğitim, ekonomik durum, sosyal ilişkiler ve çevresel faktörler gibi çok farklı boyutlardan etkilenmektedir. Dolayısı ile yaşam kalitesini sadece bir boyutu ile almak onun içeriğini anlamamak demektir. Bu kitap, çeşitli faktörlerin bireysel ve toplumsal yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini analiz ederken, aynı zamanda kültürel, coğrafi ve demografik farklılıkların bu algılar üzerindeki rolünü de ele almaktadır. Yaşam Kalitesi bilincinin yerleşmesinde ufak bir katkı olarak bu kitap uzun bir yolculuğun ilk adımıdır. Bu kitabı tüm canlılar için yaşamı daha değerli ve daha kaliteli kılmaya yönelik çalışanlara, yüreği, beyni ve emeği bu temelde şekillenenlere ithaf ediyoruz.

YAŞAM KALİTESİ DERNEĞİ

YAKALDER

YAŞAM KALİTESİ DERNEĞİ

Adres: Sarıcaeli Köyü, Sarıcaeli Yerleşkesi, ÇOMÜ Teknopark No:29 D. 119 Merkez ÇANAKKALE / TÜRKİYE
Tel: (+90) 530 638 70 17
web: http://publications.holistence.com
e-mail:publications@holistence.com

holistence